

Gedeputeerde Staten**Provinciale Staten van Zeeland**T.a.v. de voorzitter
p/a Statengriffie**onderwerp**
Impact COVID-19 op Culturele
sector**kenmerk**
20016288
behandeld door
Drs. P.C. Heijkoop
+31 118 631478
D.E.H. Mouwen-Van
Hoof
+31 118 631498**verzonden**

Middelburg, 20 mei 2020

Geachte voorzitter,

Door de Coronacrisis is het culturele leven aan het begin van maart abrupt stilgevallen. De sector wordt hard geraakt: Musea, theaters en bioscopen zijn dicht en veel activiteiten en evenementen waaronder festivals, concerten zijn afgelast of worden verplaatst naar volgend jaar. De vele actieve vrijwilligers die de sector mede dragen, zijn minder inzetbaar en missen hun museum, orkest of muziekvereniging. Nu de economie weer wordt opgestart zijn investeringen nodig om in te spelen op de 1,5 meter samenleving. De sector is daarin creatief en ondernemend, maar de financiële buffers zijn klein en de verdienmodellen zijn gebaseerd op grotere bezoekersstromen. Veel organisaties melden een fors verlies en vrezen, naarmate de Corona-crisis voortduurt, dat zij het nieuwe jaar niet zullen halen.

Gezien het belang van cultuur als economische sector en provinciale kerntaak zijn wij op basis van deze eerste signalen een onderzoek gestart naar de impact van de lock-down op de culturele sector. Middels deze brief brengen wij u op de hoogte van de resultaten van dit onderzoek. Wij constateren dat de huidige steunmaatregelen onvoldoende zijn en willen hier hulp bieden via een Zeeuws stimuleringsfonds Cultuur. Het is niet mogelijk om de inkomstenderving voor de sector als geheel te compenseren. Wel hopen wij een beweging in gang te zetten, waarbij de Zeeuwse overheden, het bedrijfsleven en inwoners de dragende onderdelen van deze sector zo goed als mogelijk door de crisis heen loodsen.

Uitkomsten onderzoek

Het onderzoek richt zich op de directe economische gevolgen voor het culturele veld over de periode maart-1 juni 2020. Hierin zijn tevens de resultaten verwerkt van onderzoeken die door het Zeeuws Cultuuroverleg en Erfgoed Zeeland zijn uitgevoerd. Op de provinciale enquête hebben 100 respondenten gereageerd. 80 respondenten hebben financiële gegevens aangereikt, waarmee voor deze groep een totale inkomstenderving van 4,3 mln. euro kan worden becijferd bij een omzet van ca € 40 mln over deze periode.

Dit getal geeft een indicatie van de directe schade voor de culturele sector. Omdat de respondenten verdeeld zijn over alle disciplines en grote en kleinere organisaties (en ZZP'ers) zijn de cijfers representatief voor het geheel. De schade in de keten (toeleveranciers) en daarmee het grotere effect op de economie valt buiten de scope van het onderzoek.

Een meer kwalitatieve interpretatie van de resultaten van het onderzoek is opgenomen in bijlage 1.

Toepasbaarheid bestaande steunmaatregelen

De impact op de Zeeuwse cultuursector hebben wij in verband gebracht met de generieke en specifieke steunmaatregelen van het Rijksmaatregelen. Van de generieke steunmaatregelen van het Rijk wordt gebruik gemaakt. Wanneer dit niet het geval is, is de meest genoemde reden dat er vooralsnog nog buffers zijn, dan wel dat anderen deze steun harder nodig hebben. Dit laat onverlet dat het merendeel van de organisaties aangeeft dat de buffers over 4-6 maanden zijn uitgeput.

In aanvulling op de generieke maatregelen gelden enkele specifieke steunpakketten voor noodsteun voor de cultuursector, met name gericht op de periode tot 1 juni. De grootste is een noodfonds van € 300 mln voor de landelijke infrastructuur, naast kleinere initiatieven voor lokale media (huis-aan-huis bladen) en de vrije ruimte (€ 15 mln.) binnen bestaande budgetten van de zes Rijksfondsen.

Wij zijn uiteraard blij met deze eerste steun, maar constateren dat slechts een zeer beperkt deel van de Zeeuwse instellingen hiervan profijt zal hebben. Daarbij gelden specifieke criteria en de eis van cofinanciering vanuit de regio. Daarmee is nog niet zeker welk deel van deze steun kan worden zeker gesteld. De Rijksregeling zal na Hemelvaartsdag worden opengesteld voor een periode van twee weken. Positief is verder dat het Rijk inmiddels aanvullende maatregelen heeft aangekondigd, zowel generiek als specifiek. Op dit moment is hierover geen nadere informatie bekend. Wij volgen de ontwikkelingen uiteraard op de voet.

In aanvulling op de Rijksregelingen willen de Zeeuwse gemeenten en provincie maatwerk en coulancregelingen bieden rond subsidies. Daarnaast hebben wij voorgesteld het Provinciale Cultuurbeleid 2017-2020 met één jaar te verlengen om de sector niet nog meer onzekerheid te geven. Uit de enquête blijkt waardering voor de betrachte coulance, maar hangt de uiteindelijke afrekening (en eventuele terugbetaling) nog wel boven de markt. Dit is dan juist op het moment waarop men hardere klappen verwacht. Veel organisaties zijn bereid om andere, gewijzigde prestaties te leveren.

Cultuurfonds

Wij zien dat in Zeeland aanvullende steun nodig is voor de culturele sector. Deze zal echter nooit genoeg (kunnen) zijn om de inkomstenderving van de sector als geheel te compenseren. Het gaat erom dat we als Zeeland gezamenlijk de voor de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van Zeeland essentiële culturele infrastructuur zo goed als mogelijk door de corona-crisis loodsen. Wij willen daarom een beweging in gang zetten door als Provincie het voortouw te nemen bij de vorming van een Zeeuws 'coronafonds' voor cultuur. Wij zullen het Rijk, de gemeenten en het bedrijfsleven actief benaderen om zich aan te sluiten bij dit initiatief.

De vorming van het fonds zal gelijk oplopen met uitwerken van de criteria. Wij willen dit doen samen met de deelnemers. Wij denken daarbij aan noodsteun, stimuleringsmaatregelen om de culturele sector Corona-proof te maken en in het algemeen stimuleren van samenwerking. Daarbij zetten wij ook in op verbindingen tussen domeinen, bijvoorbeeld richting de toeristische sector. Met een seizoen waar binnenlandse bestedingen zullen toenemen ligt hier een kans. Ook spelen de vele musea en culturele verenigingen een belangrijke rol in de leefbaarheid en het terugdringen van eenzaamheid.

Uiterlijk bij de zomerbrief 2020 zullen wij u een uitgewerkt voorstel voor het Cultuurfonds voorleggen.

Vorming Cultural board

Om het fonds effectief te kunnen inzetten is het zaak dat ook de culturele sector samen werkt om de negatieve effecten van de lock-down zo veel als mogelijk te beperken. Sinds 2019 is er een beweging gaande waarbij de culturele instellingen via het Zeeuws Cultuuroverleg meer gezamenlijk opereren. Zowel in het proces van de provinciale cultuurnota, als het adviestraject van de heer Wientjes heeft dit premium input geleverd. Met de Corona-crisis voelt de sector de noodzaak om dit proces verder te versnellen in het belang van een brede gezamenlijke steun voor het cultuurveld. Hiertoe neemt de sector het initiatief tot vorming van een Cultural Board.

Vervolgstappen

Behalve onze inzet voor het stimuleringsfonds volgen wij de landelijke ontwikkelingen op de voet. Wij zullen hierover ook in overleg treden met de Zeeuwse gemeenten teneinde de gezamenlijke belangen (ook via de koepels) in Den Haag over het voetlicht te brengen. Een overleg met de wethouders cultuur staat gepland voor 28 mei aanstaande.

Waar nodig zullen wij u van de voortgang op de hoogte brengen.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

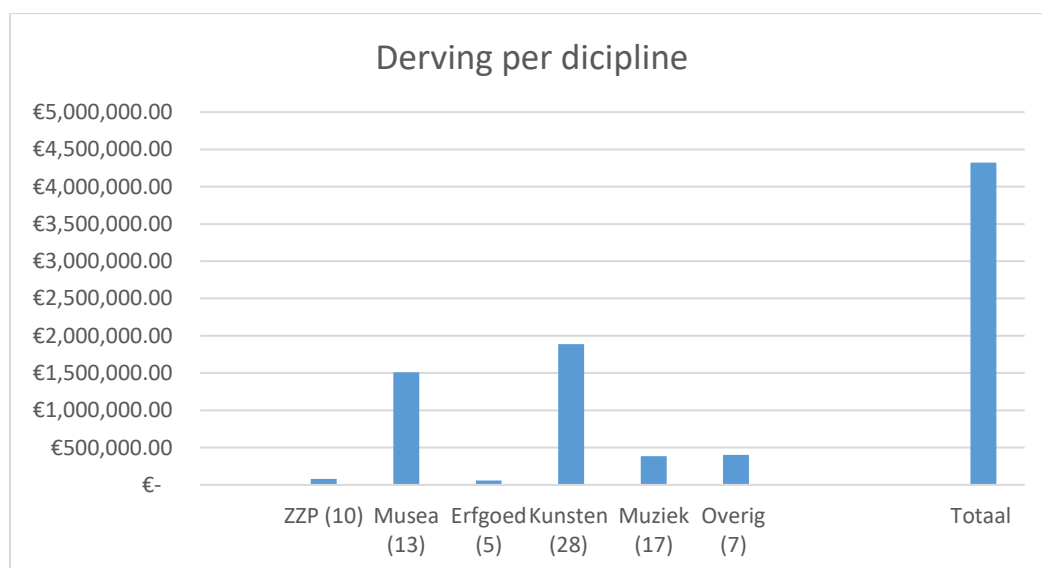
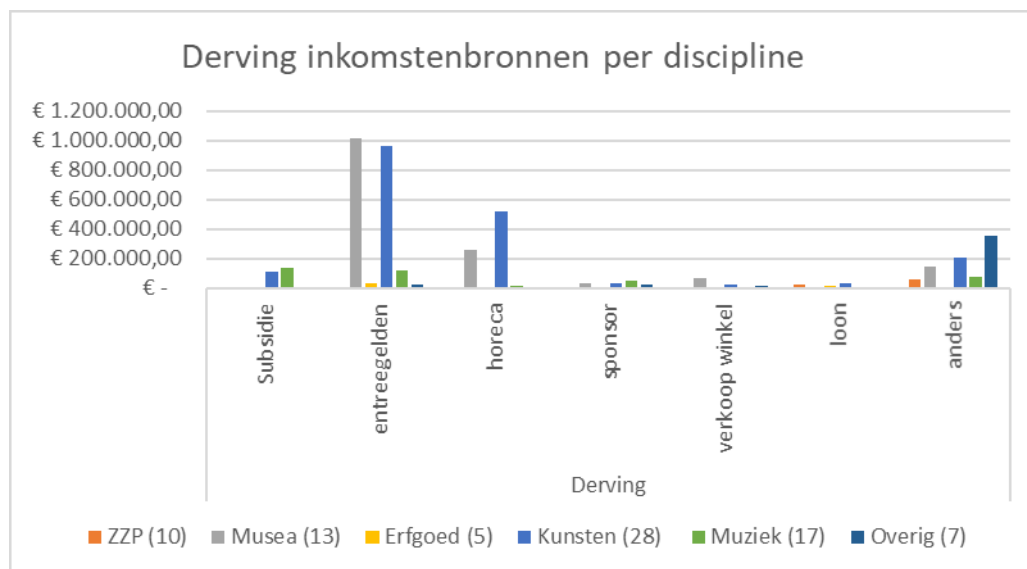
Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris

Bijlage 1, Kwalitatieve duiding provinciaal onderzoek COVID-19 op Culturele sector.

Inkomstenderving, kostenreductie en keteneffect

De resultaten zijn gebaseerd op 100 ingevulde enquêtes. Hieruit komt een totale inkomstenderving van € 4,3 mln tot 1 juni. De toedeling naar de verschillende inkomstenbronnen en cultuurdisciplines is als volgt.

Veel organisaties proberen na gedwongen sluiting zoveel mogelijk kosten te beperken en zoeken naar alternatieven om het publiek te bereiken en inkomsten te genereren. In veel van de cultuurdisciplines zijn de inkomsten sterk teruggelopen. Vaak zijn al bindende contracten gesloten. Kostenbeperking betekent ook het stopzetten van contracten met toeleveranciers, technici en het beëindigen van tijdelijke contracten (waaronder nuluren).

Aanpassing op Corona

Waar mogelijk proberen organisaties evenementen en activiteiten te verschuiven naar een later moment, of te organiseren in kleiner verband, dan wel digitaal. Veelal zijn kosten al gemaakt, terwijl er minder of geen inkomsten tegenover staan. Een algemeen beeld is dat de digitale kanalen een vlucht nemen, bijvoorbeeld in de vorm van virtuele rondleidingen, lessen op afstand, en online workshops. In een enkel geval kan een buitenlocatie worden opgezocht. Echter, cultuur maakt juist ook verbinding en contact, en dat is in een 1,5 meter samenleving lastig vorm te geven. Zeker voor podia en theater

is het de vraag hoe de zalen kunnen worden ingericht en of het publiek het aandurft te komen. Het inrichten van locaties voor een 1,5 meter samenleving vraagt extra investeringen, waar beperkte opbrengsten tegenover staan. Voor musea geldt dat locaties met veel ruimte een routing kunnen creëren, voor andere locaties is dit lastiger. Voor ZZP-ers, die zich in de culturele keten bevinden, droogt de orderportefeuille op en is de beïnvloedingsruimte beperkt.

Cultuur als sociaal bindmiddel

Veel respondenten benoemen het sociale aspect. Cultuur in Zeeland draait op vrijwilligers. Veel mensen missen het contact met hun organisatie, orkest of museum en veel besturen vragen zich af of zij hun vrijwilligers kunnen behouden naar de toekomst, zeker als dit de oudere groep betreft.

Waardering coulancregelingen, maar veel onduidelijkheid

Als het gaat om de coulancregelingen van overheden en fondsen is er nog veel onduidelijkheid. De toezeggingen dat er coulant wordt omgegaan met de verstrekte subsidies bieden rust en worden gewaardeerd, maar ze moeten ook nog concreet worden ingevuld. Besturen proberen verantwoord te 'ondernemen' en daarbij zich een goed werkgever te tonen voor de betaalde beroepskrachten. Verschillende organisaties benoemen dat zij in gesprek zijn om alternatieve prestaties te willen voor de verstrekte subsidie.

Liquiditeit

De impact van de Corona-crisis is vooral afhankelijk van de duur en de mate waarin de economie kan worden opgestart. Organisaties met een duurzame subsidierelatie met de overheid hebben veelal het vertrouwen de crisis te kunnen doorstaan. Het merendeel van de organisaties schat in dat de buffers in een periode van 4-6 maanden zijn uitgeput. Verschillende organisaties benoemen dat door subsidiemethodiek het ook niet mogelijk is geweest buffers te vormen. Ook is onduidelijk in welke mate subsidies uiteindelijk worden teruggevorderd. Enkele kleinere vrijwilligersorganisaties hebben een buffer waarmee men de crisis langer dan een jaar kan doorstaan, zeker in de vorm van een soort 'winterslaap'. Een groep met een duidelijke nood zijn de organisaties die sterk afhankelijk zijn van bezoekersinkomsten, waaronder ook de theaters, en enkele musea. Voor hen wordt het aan het eind van het jaar spannend. Voor een enkeling is de nood nu al hoog.

Gebruik steunmaatregelen

Zoals gezegd worden de coulancregelingen gewaardeerd. Vooral ZZP-ers en private culturele ondernemers hebben met succes aanspraak kunnen maken op regelingen. Dit betreft echter een eerste tegemoetkoming. Veel vrijwilligersorganisaties zien af van steunmaatregelen, omdat anderen het meer nodig hebben.

Als het gaat om gewenste steunmaatregelen worden genoemd: tegemoetkoming in inkomstenderving, kwijtschelden huur, behoud subsidie (met alternatieve prestaties).

De crisis als kans

Organisaties zitten nog vol in de overlevingsstand en het merendeel van de respondenten (68) vreest dat de crisis langer duurt dan de reserves toelaten. 32 organisaties zien kansen om sterker uit de crisis te komen door het aangaan van samenwerking, een herwaardering van kwaliteit (en cultuur als middel van verbinding) en de digitale werkwijzen en nieuwe doelgroepen. De kleinere ZZP-ers zien het zwaar in omdat zij voor opdrachten sterk afhankelijk zijn van anderen in de keten.